

Dokumenttyp Verksamhetsbeskrivning	Ansvarig verksamhet Smittskydd Värmland	Version 1	Antal sidor 9
Dokumentägare Anna Skogstam Smittskyddsläkare	Fastställare Anna Skogstam Smittskyddsläkare	Giltig fr.o.m. 2024-01-01	Giltig t.o.m. 2024-12-31

Verksamhetsbeskrivning – Smittskydd Värmland 2024

Om Smittskydd Värmland och detta dokument	2
Folkhälsomyndigheten	2
Smittskyddsläkaren	2
Personal.....	2
Budget	2
Kompetens och utbildning/fortbildning.....	2
Medarbetarskap.....	2
Värdegrund/förhållningssätt.....	3
Arbetsplatsträffar (APT)	3
Arbetsmiljöarbete	3
Webbplats	3
Administration.....	3
Smittskydd.....	3
Smittskyddsläkarens beredskap i Region Värmland	3
Epidemiberedskap.....	4
Vaccinationer	4
Smittskyddsläkarens ansvar och uppgifter enligt smittskyddslagen (6 kap 2 § Sml)	5
Vårdhygien	7
Det vårdhygieniska grunduppdraget.....	7
Kommunerna.....	8
Hygienpriset	8
Infektionsverktyget	8
WHO - åtgärder som bör ingå för att minska vårdrelaterade infektioner	8
Strama Värmland – samverkan mot antibiotikaresistens.....	9

Om Smittskydd Värmland och detta dokument

Smittskydd Värmland är en kombinerad smittskydds- och vårdhygienenhet som är organiserad direkt under hälso- och sjukvårdsdirektören i Region Värmland. Verksamheten är länsövergripande. Ordinarie smittskyddsläkare är verksamhetschef för Smittskydd Värmland.

Syftet med detta dokument är ge en övergripande beskrivning av Smittskydd Värmland och verksamhetens uppdrag och uppgifter.

En mer detaljerad beskrivning av Smittskydd Värmlands arbetsuppgifter och pågående fokusområden upprättas kontinuerligt och finns i verksamhetens interna aktivitetsplan.

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten ansvarar för samordning av smittskyddet på nationell nivå och följer och analyserar det epidemiologiska läget nationellt och internationellt. Folkhälsomyndigheten verkar över hela folkhälsoområdet och integrerar smittskyddsfrågorna med annat folkhälsoarbete.

Smittskyddsläkaren

I Region Värmland står smittskyddsläkaren organisatoriskt direkt under hälso- och sjukvårdschefen och hälso- och sjukvårdsnämnden. I frågor som utgör myndighetsutövning gällande smittskyddslagen är smittskyddsläkaren en självständig myndighet och lyder inte under någon av regionens ledningsfunktioner.

Smittskyddsläkaren ingår som adjungerad medlem i Kunskapsstyrningsrådet.

Personal

- 1 ordinarie smittskyddsläkare som också är verksamhetschef
- 1 biträdande smittskyddsläkare/hygienläkare
- 0,25 underläkare
- 4 hygiensjuksköterskor varav en är avdelningschef
- 2 smittskyddssjuksköterskor
- 2 smittskyddsadministratörer

Budget

Målet är utfall inom nettokostnadsram.

Kompetens och utbildning/fortbildning

Personalens kompetensutveckling är central för enhetens verksamhet. De enskilda medarbetarna har ansvar att bevaka utbildningar och andra kompetenshöjande kurser och möten inom sina respektive kompetensområden. Detta samordnas på verksamhetsmöte och deltagande i externa kurser och nationella möten beslutas av avdelnings- och verksamhetschef. Interna veckomöten ingår i kompetensutvecklingen.

Varannan vecka anordnas internutbildning i aktuella ämnen fördelat på 45 minuter för samtliga medarbetare på Smittskydd Värmland. Såväl externa föreläsare som de egna medarbetarna föreläser.

Deltagande i möten på nationell och regional nivå inom smittskydd och vårdhygien räknas till kompetenshöjande utbildning.

Medarbetarskap

Vår målsättning är att fokusera på ett tydligt och aktivt ledarskap och ett aktivt medarbetarskap. Svarsfrekvensen i den årliga medarbetarenkäten är hög och verksamhetens resultat visar goda resultat.

Värdegrund/förhållningssätt

Vi följer Region Värmlands värdegrund [För alla i Värmland](#). Värdegrunden genomsyras av ett aktivt medarbetarskap som bygger på personligt ansvarstagande och engagemang med fokus på verksamhetsnyttan.

Smittskydd Värmland vill dessutom särskilt lyfta följande förhållningssätt i vårt arbete:

- Vi bemöter alla med vänlighet och respekt.
- Vi har ett professionellt förhållningssätt i det talade och skrivna ordet.
- Vi uttrycker oss inte kränkande om arbetskamrater eller patienter.
- Vi hälsar på varandra när vi ses.
- Vi bidrar till att stärka Smittskydd Värmlands goda rykte.

Arbetsplatsträffar (APT)

APT genomförs en gång per månad.

Arbetsmiljöarbete

- Skyddsombud finns på enheten.
- Skydds rond utförs en gång per år, eller vid verksamhetsförändring flera gånger per år. Arbetsmiljöpolicy för enheten är utarbetad.
- Riskbedömning inför verksamhetsförändring görs kontinuerligt.
- Övergripande handlingsplan för arbetsmiljön följs upp kontinuerligt och redovisas en gång per år enligt den årliga uppföljningen.
- Möjlighet finns att ta upp frågor relaterade till arbetsmiljö på APT och medarbetarsamtal.
- Resultaten i medarbetarenkät analyseras av verksamhets- och avdelningschef och presenteras för medarbetarna.

Webbplats

Information till personal, allmänhet och media i smittskydds- och vårdhygienfrågor är en stor del av Smittskydd Värmlands åtagande. Webbplatsen är hela tiden i fokus.

Administration

Smittskyddsadministratörernas kontinuerliga arbete är att vara ett stöd i smittskydds- och vårdhygienarbetet med att till exempel ta fram underlag och bearbeta dokument, underhålla Smittskydd Värmlands webbplats, ta fram statistik över sjukdomar enligt smittskyddslagen och vaccinationstäckning samt handlägga s.k. paragrafärenden.

Smittskydd

Det finns i Smittskyddslagen (SmL) 2004:168 ett tydligt, lagstadgat uppdrag. Smittskyddets mål är att tillgodose befolkningens behov av skydd mot spridning av smittsamma sjukdomar.

I varje region ska det finnas en smittskyddsläkare. Smittskyddsläkaren har ett samlat ansvar för smittskyddsarbetet i regionen. Smittskyddsläkaren ska planera, organisera och leda smittskyddet och verka för effektivitet, samordning och likformighet.

Smittskydd är en myndighet som ansvarar för att planera, organisera och leda smittskyddsarbetet genom att följa smittskyddsläget och vidta förebyggande åtgärder för att förhindra att smittsamma sjukdomar sprids till människor. I smittskydds uppdrag ingår även ett övergripande ansvar för nationella vaccinationsprogram.

Smittskyddsläkarens beredskap i Region Värmland

Utanför kontorstid hanterar i första hand infektionsklinikens bakjour smittskyddsrelaterade frågor. Smittskyddsläkaren har beredskap när det gäller myndighetsfunktionen. Smittskyddsläkaren eller ställföreträdande smittskyddsläkare ska vara nåbar via regionens Tjänsteman i beredskap (TiB) utan specificerad inställelsetid i myndighetsfrågor som inte kan vänta tills nästföljande vardag.

Epidemiberedskap

Smittskyddsläkaren ansvarar för att i samarbete med Säkerhets- och beredskapsenheten utarbeta och uppdatera regionens epidemi- och beredskapsplan. Smittskyddsläkaren ingår vid behov i Regional krisberedskapsledning (RKBL) och i Regional särskild sjukvårdsledning (RSSL).

Vaccinationer

Vaccinationer som förebyggande åtgärder mot smitta är centrala i smittskyddsarbetet.

Nationella vaccinationsprogram regleras genom smittskyddslagen. Smittskydd Värmland medverkar i samordning och uppföljning av de nationella vaccinationsprogrammen.

Smittskydd Värmland har ett väl utarbetat samarbete med Vaccination Värmland som sedan covid-19-pandemin utför de årliga stora vaccinationsinsatserna mot covid-19 och influensa samt löpande övriga vaccinationer förutom de som sköts av infektionskliniken (komplicerade resemedicinska vaccinationer och avancerade medicinska vaccinationer).

Smittskyddsläkarens ansvar och uppgifter enligt [smittskyddslagen \(6 kap 2 § SmL\)](#)

Uppgift	Exempel på åtgärd/aktivitet
<p>1. Se till att allmänheten har tillgång till den information som behövs för att var och en ska kunna skydda sig mot smittsamma sjukdomar</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uppdatera information på Smittskydd Värmlands webbplats kontinuerligt och aktivt arbeta för att göra webbplatsen känd. - Lämna information till allmänheten via media vid behov. Vi ser media som en resurs och har som målsättning att ha en hög tillgänglighet. - Planera och genomföra informationsaktiviteter, t ex Världsaidsdagen.
<p>2. Ge råd och anvisningar om smittskyddsåtgärder för grupper som är särskilt utsatta för smittrisk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Samverka med olika verksamheter och andra myndigheter. Exempel på detta är Hygien i förskolan, Elevhälsan, STI-mottagningen och Ungdomsmottagningen Druvan, Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt samarbete med asyl-och flyktinghälsan. - Smittskydd Värmland samverkar med bland annat Länsstyrelsen Värmland för att nå svårnådda grupper med information om smittskyddsåtgärder.
<p>3. Se till att förebyggande åtgärder vidtas</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Planera och genomföra årlig vaccinationskampanj mot influensa samt att arbeta fortlöpande med olika typer av vaccinationer inklusive nationella vaccinationsprogrammet. - Arbeta aktivt för att motverka antibiotikaresistens. - Samverka med region och andra myndigheter, till exempel Länsstyrelsen i Värmland och kommunernas miljöförvaltningar.
<p>4. Stödja behandlande läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal samt andra som är verksamma i arbetet mot smittsamma sjukdomar och när det behövs ge råd om lämpliga åtgärder</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Följa upp enskilda fall och ge stöd och råd till behandlande läkare. - Utbilda och informera vårdpersonal om smitta, smittförebyggande åtgärder och föreskrifter enligt smittskyddslagen. - Kontinuerligt uppdatera egna rutiner och riktlinjer i dokumenthanteringssystemet Vida och på webben.
<p>5. Följa upp anmälningar om inträffade sjukdomsfall och se till att behövliga åtgärder vidtas för att finna smittkällan och personer som kan ha utsatts för smittrisk samt att ändamålsenliga råd och förhållningsregler ges till dem som kan ha smittats.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kontrollera inrapporterade uppgifter. - Kontrollera att adekvata förhållningsregler getts vid allmänfarlig sjukdom.

<p><i>Tid från diagnos till klinisk anmälan (kvalitet för rapportering till smittskyddsläkaren) bör vara max två arbetsdagar från diagnos till anmälan. Smittspårning enligt SmL påbörjas snarast, men senast inom fem arbetsdagar.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sammanställa och analysera statistik rörande anmälningspliktiga sjukdomar, internt och externt.
<p>6. Bevaka att den som bär på en smittsam sjukdom får det stöd eller den vård som påkallas av sjukdomen eller smittrisken</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fortlöpande göra bedömningar av laboratorie- och kliniska anmälningar och vid behov kontakta behandlande läkare och laboratorium och annan relevant enhet eller person.
<p>7. Följa att vårdgivare vidtar de åtgärder som krävs för att förebygga smittspridning</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Följa och analysera följsamhet till allmänna vaccinationsprogram. - Följa att hälso- och sjukvårdens krav på god hygien i vården uppfylls av vårdgivare.
<p>8. Följa smittskyddsläget i området</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fortlöpande sammanställa och analysera inkomna smittskyddsanmälningar och vidta åtgärder vid behov. - Sammanställa och presentera statistik om anmälda sjukdomar minst årligen och vid behov. - Ha en överblick över smittläget i länet och följa utvecklingen av utvalda mikroorganismer för att upptäcka eventuella utbrott. - Hantera utbrott i samarbete med berörd verksamhet samt vid behov mikrobiologiska laboratoriet och infektionskliniken. Utbrottsarbete går alltid före allt annat arbete.

Vårdhygien

Vårdhygien har en rådgivande funktion och vänder sig till samtliga chefsnivåer, hygienombud och personal inom regionen samt till kommunal vård och omsorg. Det vårdhygieniska arbetet syftar till att förhindra spridning av smittämnen och förebygga uppkomst av vårdrelaterade infektioner i all vård och omsorg.

Verksamheten är mångfacetterad och omväxlande och arbetet består dels av händelsestyrt arbete, som exempelvis utbrottshantering, men även ett långsiktigt, förebyggande hygienarbete.

I vårdhygiens uppgifter ingår att upprätta övergripande vårdhygieniska rutiner samt fungera som en stödande funktion för verksamheterna i det förebyggande arbetet mot VRI.

I Region Värmland utgör Smittskydd Värmland den vårdhygieniska expertisen.

Det vårdhygieniska grunduppdraget

Rådgivning, utbildning och utbrottshantering

Ge allmän rådgivning såväl som riktad utbildning i vårdhygieniska frågor till personal och chefer på vårdenheter inom regionen och kommunerna. Även utbrottshantering ingår i detta.

Hygienronder

Hygienronder är en del i patientsäkerhetsarbetet och genomförs för att finna vårdhygieniska risk-situationer i miljön som kan medföra smittspridning. Varje verksamhet inom öppenvård och slutenvård ska utföra en hygienrond på enheten per år enligt ett regionövergripande beslut i hälso- och sjukvårdsledningen 2015. Hygiensjuksköterskorna deltar vid uppföljande hygienrond minst var tredje år inom slutenvården och utefter behov för övriga verksamheter.

Smittskydd Värmland rekommenderar att vårdhygienisk egenkontroll (hygienrond) utförs en gång per år på alla enheter inom kommunal vård och omsorg. Hygiensjuksköterska deltar vid en uppföljande hygienrond minst vart tredje år på varje särskilt boende för äldre, SÄBO, och hemtjänstgrupp. För LSS-boende är målet att en hygiensjuksköterska årligen deltar vid en uppföljande hygienrond per kommun.

Vårdhygieniska rutiner

Upprätta och vid behov uppdatera vårdhygieniska rutiner för regional hälso- och sjukvård och kommunal vård och omsorg.

Hygienombud

Ansvara för upprätthållande av hygienombudsorganisationen i regional hälso- och sjukvård och fortlöpande utbilda hygienombud inom hälso- och sjukvård.

BHK och VRI

Följa resultat av mätningar av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler, **BHK, och VRI** i regionen samt vid behov stötta verksamheter i deras förbättringsarbeten kopplat till resultat. Resultaten av mätningarna diskuteras dessutom fortlöpande på hygienombudsträffar samt vid hygienronder.

Upphandlingar och avtal

Ge råd och delta i arbetet i samband med upphandlingar vad gäller material, utrustning och inventarier. Hygiensjuksköterskorna deltar i flera olika materielgrupper där sortimentet av förbrukningsartiklar för Region Värmland bestäms.

Byggnationer

Delta i planeringen av ny- eller ombyggnationer eller ändrad verksamhet i vårdlokaler. Utformning av vårdbyggnader med till exempel tillgång till antal enkelrum är viktigt i det infektionsförebyggande arbetet inom vården. En förutsättning är vårdhygieniskt genomtänkt lokalplanering och adekvat utrustning (Bygghandboken och vårdhygien, tredje upplagan 2016, BOV).

Städning i vårdlokaler

Delta i regelbundna arbetsmöten med Regionens service i frågor om städning i vårdlokaler.

Övrigt

- Aktivt följa utvecklingen inom området vårdhygien.
- Samarbeta med regionala och nationella vårdhygieniska nätverk samt myndigheter som hanterar vårdhygieniska frågor.

Kommunerna

Vårdhygien har avtal med länets 16 kommuner. Det finns ett nätverk för vårdhygieniska frågor för kommunal vård där de medicinskt ansvariga sjuksköterskorna (MAS) från alla kommuner ingår samt utvalda sjuksköterskor med vårdhygieniskt ansvar. Hygiensjuksköterskorna har delat upp huvudansvaret för regionens kommuner.

Hygienpriset

Det årliga hygienpriset finns för att Smittskydd Värmland vill synliggöra betydelsen av att enheter inom såväl regional som kommunal vård och omsorg arbetar med ett aktivt hygienarbete, vilket ska bidra till en ökad kvalitet och färre vårdskador. Priset delas ut till en enhet vardera i regionens respektive kommunal vård och omsorg på Handhygienens dag den 5 maj. Hygiensjuksköterskorna ansvarar för att arbeta aktivt med att föra ut vinnarnas förbättringsarbeten som goda exempel som fler verksamheter kan ta efter.

Infektionsverktyget

Syftet med Infektionsverktyget är att det ska vara ett stöd för verksamheterna i sitt förbättringsarbete gällande vårdrelaterade infektioner och följsamheten till terapirekommendationer avseende antibiotika. Under 2023 har ett arbete med att återinföra verktyget påbörjats efter att ha varit vilande under covid-19-pandemin.

WHO - åtgärder som bör ingå för att minska vårdrelaterade infektioner

Problemet med vårdrelaterade infektioner är globalt, vilket gjorde att WHO år 2016 beslöt att sammanställa de evidensbaserade åtgärder som bör ingå i ett nationellt program för att minska vårdrelaterade infektioner och gruppera dessa inom åtta områden:

1. Handlingsplan för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning
2. Evidensbaserade styrande och stödjande dokument
3. Utbildning och träning
4. Övervakning och registrering av vårdrelaterade infektioner
5. Multimodalt arbets sätt för implementering och systematiskt förbättringsarbete
6. Systematiskt kvalitetsarbete – mätning och uppföljning av strukturer och processer
7. Bemanning, arbetsbelastning och beläggningsgrad
8. Lokaler och utrustning

Under 2024 kommer en Handlingsplan för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning att utarbetas av Smittskydd Värmland för implementering i hälso- och sjukvården i Region Värmland. Handlingsplanen baseras på det nationella dokumentet [Vägledning för vårdhygieniskt arbete](#) och de åtta områden som WHO identifierat som viktiga för att förebygga VRI.

Det vårdhygieniska arbetet har stöd i ett flertal föreskrifter, lagar och styrande dokument på nationell nivå:

- [Hälso- och sjukvårdslagen](#)
- [Tandvårdslagen](#)
- [Patientsäkerhetslagen](#)
- [Smittskyddslagen](#)
- [Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg](#)
- [Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.](#)
- [Tillgång till vårdhygienisk expertis](#) (Socialstyrelsen 2021)
- [Vägledning för vårdhygieniskt arbete](#)
- [Strama 10 punktsprogram](#)
- [Bygghälsa och vårdhygien](#), BOV 3:e upplagan 2016 (Svensk Förening för Vårdhygien)
- [Städning i vårdlokaler](#), SiV 2020 (Svensk Förening för Vårdhygien)
- [Socialstyrelsens allmänna råd om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre.](#)
- [Socialstyrelsens föreskrift om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvård.](#)

Strama Värmland – samverkan mot antibiotikaresistens

Den 1 januari 2023 flyttades Strama Värmland från Smittskydd Värmland till Område vårdkvalitet. Samarbetet med Strama Värmland fortsätter utifrån gemensamma åtaganden och mål. [Stramas 10-punktsprogram](#) är centralt i samarbetet.